

Klage over explainer på dr.dk

Du har den 21. december 2023 klaget over en explainer med titlen: 'Bag tallene: Hvorfor dør så mange børn i Gaza?' Publiceret den 20. december 2023. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg er enig i.

Med venlig hilsen

Mads Diness Jensen

Fungerende generaldirektør

Kopi:

Journalen

Etikchef Anja Lundberg Andersen, DR Kultur, Børn og Unge

Seniorkonsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR

Redaktionschef Kristian Basballe, DR Nyheder

Ledende redaktionschef Marie Buss, DR Nyheder

Direktør Sandy French, DR Nyheder

Sagen kort

En bruger klagede over, at DR i en explainer om børns død i Gaza sagde, at Hamas gemmer sig i tunneller og bruger civile som skjold. Klager får ikke medhold. DR burde have refereret en eller flere kilder til oplysningerne, hvilket DR har erkendt, men DR havde retten til at bringe oplysningerne.

Gennemgang af sagen

Den 21. december 2023 klager _____ (herefter benævnt Klager) over en såkaldt explainer på dr.dk. Den har titlen "Bag tallene: Hvorfor dør der så mange børn i Gaza?"

Klager skriver blandt andet: *"I videoen bliver der fejlagtigt udtalt af DR: "Når det israelske militær bomber Gazastriben i et forsøg på at ramme Hamas-krigere der enten gemmer sig i underjordiske tunneler eller aktivt bruger civile som skjold...". Der er ikke evidens for at Hamas bruger civile som skjold i henhold til international lov, så hvor har DR dette fra? Hverken Amnesty og Human Rights Watch har kunnet dokumenteret dette ved tidligere israelske angreb på Gaza i 2009 og 2014. Det er derfor DRs eller journalistens egen udlægning baseret på israelske beskyldninger."*

Klager føjer til, at i forvejen har videoen en fremstilling, så børn nærmest står i vejen for Israels angreb. Klager finder det "nødvendigt", at DR fjerner beskyldningen i videoen og tydeligt retter sin fejl.

Klager vedlægger som dokumentation fire henvisninger fra 2009 og 2014. De tre er fra Amnesty International og én er fra Human Rights Watch.

DR's svar

Den 23. december 2023 svarer redaktionschef i DR Nyheder Kristian Basballe, Klager. Han påpeger, at DR tydeligt nævner, at de mange døde børn selvfølgelig skyldes, at Israel bomber massivt. Men samtidig har det også været et formål at forklare, hvorfor der dør så mange børn, når der bliver bombet; blandt andet på grund af demografi og befolkningstæthed.

Betegnelsen "det civile skjold" er hentet fra EU's udenrigschef Josep Borell Fontelles¹ samt António Guterres, generalsekretær i FN,² og endelig henviser Kristian Basballe til en artikel, hvor den danske forsker i sikkerhedspolitik Peter Viggo Jakobsen udtaler sig om civile som skjold.

Klager afviser samme dag svaret fra Kristian Basballe. Klager skriver blandt andet: *"I forhold til civile skjold: EU's udtalelse referer til Al Shifa og Al Quds hospitalerne før IDF overtog dem og derefter ikke kunne dokumentere, at de er blevet brugt af Hamas som kommandocentral eller som civile skjold. Det understreger, at der ikke var så meget substans i EU's fordømmelse. EU's fordømmelse bør ikke tillægges nogen signifikans især ikke i Explainer-videoer, som i øvrigt generelt er meget gode, simple og balancerede videoer!"*

EU's fordømmelse har i dette tilfælde ingen vægt internationalt - det er en politisk fordømmelse og ikke nogen retslig dom eller uafhængig undersøgelse. Det kræver, at en uafhængig organisation undersøger dette (dvs. ikke EU, men FN, ICC, Amnesty osv.) og dokumenterer eller dømmer Hamas for det, før det kan bruges mod dem. Indtil da er det kun udokumenterede (israelske) beskyldninger om "brugen af menneskelige skjold". Tilsvarende har DR lagt linjen for ikke kalde nogle af Israels handlinger for krigsforbrydelser, selvom de bliver anklaget for det.

Jeg er derfor ikke enig i dit sidste punkt og opfordrer til, at I genovervejer at fjerne beskyldningen fra Explainer videoen, som skal oplyse seerne med objektive udtalelser og ikke misinformere dem."

¹ EU condemns Hamas for using 'hospitals as human shields', urges Israeli restraint.

² Secretary-General's press conference on the Middle East, 6. November 2023. Reuters, 12. november 2023

Klager anker

Den 10. februar 2024 anker Klager sagen til lytternes og seernes redaktør (herefter LSR). Klager skriver blandt andet: *"I videoen bliver der fejlagtigt udtalt af DR: "Når det israelske militær bomber Gazastriben i et forsøg på at ramme Hamas-krigere der enten gemmer sig i underjordiske tunneler eller aktivt bruger civile som skjold..."*.

Klager gentager ønsket om, at DR fjerner sætningen og beklager.

Procedure

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at en klage skal være besvaret senest fire uger efter at klagen er kommet til DR. Det er sket. Klagen skal besvares af den ansvarlige chef, hvilket også er tilfældet. Svaret skal forholde sig til klagens indhold, hvilket er tilfældet, og der skal gives klagevejledning, hvilket også er sket her.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at DR både skal bringe korrekt og hurtig information. Her er påstanden fra Klager, at DR bringer en forkert oplysning, når det i explaineren siges, at Hamas enten gemmer sig i underjordiske tunneller eller bruger civile som bombeskjold. Der nævnes ingen kilde til oplysningerne i indslaget. Det er DR's redaktionelle ret at vælge de oplysninger og vinkler, man vil i forbindelse med et indslag – her en explainer. Det ville dog have været i overensstemmelse med god research, hvis DR havde refereret en kilde til sine oplysninger. Og netop pligten til at bedrive grundig research er en anden af de værdier, som DR's etiske retningslinjer bygger på. Ikke alt – hverken i tv-indslag, radioindslag eller artikler - kan dokumenteres hele tiden. Visse oplysninger vil det være rimeligt at anse for almen kendte, men her er der tale om en omstridt og central oplysning i krigen mellem Israel og Hamas, hvilket yderligere bestyrker, at det havde understøttet DR's troværdighed og upartiskhed, hvis man havde refereret en kilde til oplysningerne om Hamas' tunneller og brug af civile som skjold. Redaktionschef Kristian Basballe har erkendt dette over for Klager, idet han skriver i sit svar til Klager: *"Det ville være bedre, hvis vi havde angivet en klar kilde på oplysningen i videoen, hvilket vi vil værre særligt opmærksomme på fremadrettet."*

Dermed har jeg ikke mere at føje til den del af sagen. Det var DR's ret at bringe oplysningerne i indslaget, men DR har også erkendt, at det havde styrket det journalistiske arbejde med en kildeangivelse.

Jeg vil her ikke gå ind i Klagers referencer. DR har retten til at redigere sit stof og bringe de oplysninger, DR finder relevante. Jeg er ikke i stand til at vurdere indholdet i de referencer, som Klager har medsendt og vil ikke i denne sag gå ind i dem, men jeg hæfter mig dog ved, at udtalelserne fra Amnesty International og Human Right Watch ligger mellem ti år og femten år tilbage og dermed er fremsat meget lang tid før den nuværende krig.

Klager anfægter en væsentlig pointe i explaineren: At den meget unge befolkning i Gaza rent statistisk betyder, at mange børn og unge bliver dræbt, når der sker drab på civile som følge af krigen. Jeg opfatter det som en faktuel konstatering ud fra demografi, som ikke er udtryk for den form for partiskhed, som Klager lægger op til.

Klager får ikke medhold. Klager havde en pointe i sin kritik af den manglende kildeangivelse på Hamas's tunnelsystem og brug af civile, og det er erkendt af redaktionen.

Konklusion og sammenfatning

En bruger klagede over en explainer på dr.dk med titlen: 'Bag tallene: Hvorfor dør så mange børn i Gaza?' DR offentliggjorde den på dr.dk den 20. december 2023. Klager kalder det fejlagtigt af DR, når det siges i explaineren, at Hamas-krigere gemmer sig i underjordiske tunneler eller bruger civile som skjold mod israelske angreb.

DR henviser i svaret til Klager til tre kilder, der har udtalt sig om de to nævnte forhold, men redaktionschefen Kristian Basballe erkender, at DR burde være kommet med en kildeangivelse til oplysningerne. Det er DR's redaktionelle ret at bringe oplysningerne, og Klager har ikke dokumenteret, at de var forkerte. Klager får heller ikke medhold i sin kritik af DR's demografisk-statistiske forklaring på, hvorfor så mange børn dør i Gaza. Klagers krav om, at DR fjerner udtalelserne om Hamas' brug af tunneller og brug af civile som skjold, afvises.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 22. februar 2024